

En is eens uw vreugde en uw blijdschap
 geroofd,
 Is uw kracht, is uw moed heel verdwenen;
 Werd moe dan uw voet, moe uw hand, moe
 uw hoofd,
 Vlood leven en levenslust henen!
 Grijp moed, hef uw blik dan naar boven,
 gewis:
 Nu nadert, de dag, die de laatste is!

De laatste op aarde, waar vrede in strijd,
 Waar liefde in smart kan verkeeren;
 Maar d'eerste aan 't hoogere leven gewijd,
 In de zalige woning des Heeren.
 Dan zeker verblijdt ge u, dan roemt gij
 gewis,
 Dien dag, die op aarde, de laatste is!

Naar het Hoogduitsch.

J. C. E. MODDERMAN—ENDTZ.

I.

Het was alles behalve prettig weer om eene wandeling te maken. De regen viel in stroomen neêr, en wanneer er nu en dan eens een sterke wind opstak, die de dikke zwarte wolken wegdreef en den regen een weinig deed verminderen, duurde het echter niet lang, of er kwam een nieuwe bui opzetten, die waar hij zich ontlaste op velden en wegen, groote plassen vormde.

Het spreekt van zelf, dat zij die buiten niets te doen hadden, binnen bleven. Maar er waren toch menschen, die op het veld moesten werken, en zoo zij niet tot op het hemd door en door nat wilden worden, zich wegschuilden in een schuurtje of onder een boom, hopende dat de regen zou afnemen. In dit laatste geval verkeerde Hein Darel,

xv.

die onder een dikken beukeboom een schuilplaats had gezocht, hoewel hij, daar onder staande, nog genoeg regendruppels opving op zijn niet al te dik buisje. Af en toe keek hij links en rechts, of hij niet iemand zag aankomen met een paraplu, onder welken hij kon schuilen. Of, wat hij nog liever had, dat er een rijtuig aankwam, waarvan de koetsier of de bezitter hem daarin een plaatsje wilde verleenen.

Maar hij zag niets en besloot dus geduldig te wachten, te meer daar er weer een groote bui kwam opzetten.

Hij had dus tijd, om na te denken over zijn verleden en te overleggen, wat er in de toekomst met hem zou gebeuren.

Zijn verleden was niet rooskleurig. Zijne ouders waren reeds vroeg gestorven, en als jongen van acht jaren was hij in het huis

36

gekomen van zijns vaders broër, Oom Darel, een man die het goed met hem meende, maar zeer onbestendig van aard was. Vandaag wilde hij dit en morgen dat. Hij had al verschillende beroepen en ambachten gehad; was kleermaker, borstelmaker, timmerman, metselaar, en ik weet niet wat al meer, geweest, maar geen van die ambachten had hem lang bezig gehouden. 't Meest had hem nog het bouwvak aangetrokken, en ten slotte was het hem gelukt als opzichter geplaatst te worden bij eene fabriek op een half uur gelegen van het dorp waar hij woonde.

Maar ook deze post scheen hem op den duur niet te behagen. Hij was nog al op zijn gemak gesteld, en om elken dag een paar malen een half uur heen en weer te loopen van huis naar de fabriek en van de fabriek naar huis, dat beviel hem niet langer. In dezelfde buurt stond nog een andere fabriek, aan welke eene dergelijke betrekking als opzichter open was, die hij gaarne wilde vervullen. 't Is waar, de afstand was van daar nog grooter, maar er was een buitenkansje aan verbonden, dat hem zeer gewenscht voorkwam. De heeren van de fabriek hadden een hit en een hittewagen, waarvan de opzichter gebruik kon maken. Oom Darel zou dus niet dagelijks heen en weer behoeven te loopen, en daar hem dit zeer gelegen kwam, had hij een brief geschreven aan de heeren, het verzoek behelzende hem als opzichter bij hunne fabriek aan te stellen. Dien brief had hij daar straks aan zijn neef Hein ter hand gesteld, met opdracht hem naar de fabriek te brengen. 't Was wel wat buigig weer, — dit vond oom ook, — maar Hein moest zich troosten met de wetenschap, dat de meeste regen naast hem viel.

»Zie eens, Hein,» had oom tot hem gezegd, »het zou heerlijk wezen, als ik dat nieuwe postje kreeg en van den hittewagen kon gebruik maken. Dan won ik veel tijd en spaarde een boel geld uit voor schoenen. Want bij dat dagelijksche heen en weer loopen verslijt ik vreeselijk veel. 't Is bijna elk oogenblik een halve zool hier en een halve zool daar. En dat kost geld. Behoefde ik dat niet uit te geven, dan kon ik meer

voor je doen dan tot dusver. Je gaat nu van school af. 't Is wel niet naar je zin, en je meester zag ook liever, dat je nog wat bleef. . . . Eigenlijk wou je graag naar de Hoogere Burgerschool in de stad. Of naar 't gymnasium. Je woudt studeeren, zei je. Maar je begrijpt wel, dat ik dat van het beetje salaris als opzichter niet bekostigen kan. 't Geeft mij al hoofdbreken en zorgen genoeg om een boek voor je te koopen, dat je graag hebben wou.»

Hein zweeg maar stil. Als oom aan het redeneeren was, dan sprong hij van den hak op den tak, ging van 't een op 't ander, en dat met zulk een radheid, dat Hein er geen speld kon tusschen steken.

»Eigenlijk,» — ging Oom voort, — »begrijp ik het niet, hoe je 't in je hoofd hebt gekregen om te willen studeeren. Wat wou je studeeren? Je woudt dominé worden. Dominé op een dorp. Een mooi baantje, als er een goed traktement aan verbonden is. Maar hoe wordt je dominé? Eerst vele jaren op 't gymnasium: Latijn, Grieksch en ik weet niet wat, leeren, waaraan ik en een ander niets hebben; dan naar de Akademie. . . . Waar zou ik het geld vandaan halen, om dat te bekostigen? . . . Ik herhaal: ik begrijp niet hoe je op die gedachten gekomen zijt. Je grootvader, — je hebt hem nog goed gekend, want die goede man is pas een paar jaar geleden gestorven, — je grootvader was van zijn ambacht kuiper. En je vader? Ik zie hem nog zitten op de snijderstafel, met de beenen kruislings onder zijn lichaam. Knap was hij, de knapste kleermaker van het dorp. Jammer, dat hij aan aamborstigheid leed. Hij is er dan ook aan gestorven. . . . Zou je niet liever kleermaker willen worden en aldus den goeden naam van je vader als zoodanig ophouden? . . . Je schudt van neen. Maar wat dan? Zeg nu niet weer, dat je woudt studeeren, want je hoort het immers, dat ik de kosten daarvoor niet betalen kan! Dat is dus onmogelijk! Je zegt, bij God zijn alle dingen mogelijk en . . . als God een werk doet, wie zal het keeren? Ja, 't zijn schoone Bijbelwoorden, maar daar behoort geleef toe, en gelukkig de mensch die het heeft . . .

Maar wat ik eigenlijk wilde zeggen. . . . (*Eigenlijk* was ooms stopwoord, als hij aan 't bazelen was) . . . 't is zoo jammer, dat je niets verdient en geen cent thuis brengt. Toen ik in jouw jaren was lei ik elken Zaterdagavond een schelling in moeders hand. 't Was wel niet veel, maar alle beetjes helpen en moeder kon dertig cents best gebruiken. Zie je, — en dat wou ik eigenlijk zeggen, — als je nu wekelijks ook iets verdiende, dan zou je, bij voorbeeld, de boeken kunnen koopen, waarin je woudt studeeren. Dat was ten minste al wat en de eerste stap op weg voor je om dominé te worden."

Oom hield er van in zijne gesprekken sprongen te maken; dat lag ook zoo geheel in zijn onbestendigen aard. Hij begreep niet, dat het een halve dwaasheid was, die hij gezegd had. Maar hij meende het goed. Als hij maar geld genoeg had gehad, zou hij wel meegewerkt hebben, dat Hein op het gymnasium kwam en later naar de Akademie, want hij zag het met zijn eigen oogen en hoorde het van alle kanten, van den schoolmeester, van dominé en van zijn barbier, dat Hein een bol was en meer wist dan al de jongens van de school.

Aan deze gesprekken dacht Hein, onderwijl hij nog steeds onder den boom stond. Eensklaps ziet hij van verre een sjees aankomen, getrokken door een wit paard.

»Dat zal Dr. Roos zijn!» riep hij, »die zijn zieken gaat bezoeken. De Dokter is een welwillend man, en als hij mij hier ziet staan te schuilen, zal hij mij misschien een plaatsje in zijn sjees afstaan. Dat zou mij helpen!»

Hij werd in zijne verwachting niet bedrogen.

't Was Dr. Roos, die een patient ging bezoeken. Zoodra hij Hein zag en in zijne blikken wel las, hoe gaarne de jongen een eindje wou meerijden, hield hij 't paard staande en vroeg:

»Moet je naar de fabriek? Wil je meerijden?»

»Asjeblief," was 't antwoord.

»Stap dan maar in, maar pas op, dat je niet met je buis of broek langs het wiel

schuurt. 't Zit vol modder. . . . Jongen, wat is 't nat en vuil! Kom stap in!»

Hein liet zich dit niet voor de tweede maal zeggen en zat in 't volgende oogenblik naast den dokter.

II.

Dr. Roos hield van een praatje.

»Waar moet je heen?» vroeg hij.

»Naar de fabriek van de heeren B.»

»Wou je daar werk zoeken?»

»Niet graag," antwoordde Hein, wien het terstond speet, dat hem deze woorden ontvallen waren. »Ik moet er voor oom heen, om daar een brief af te geven.»

Hij voelde naar de plaats waar hij den brief in zijn buiszak gestoken had. De brief zat er droog en goed.

»Je woont nog altijd bij je oom, niet waar? En ga je nog naar school?»

»Ja dokter. Maar over een paar maanden niet meer," was het antwoord, dat met een zucht vergezeld ging.

»En is dat met je zin?» vroeg de dokter, die wel van dezen en genen vernomen had, dat Hein leergierig van aard was en gaarne studeeren wou.

»Niet erg, dokter. Ik bleef liever nog den aanstaanden winter op school, om dan tegen 't voorjaar moeite te doen, op 't gymnasium te komen.»

»Zóó! Op 't gymnasium! Je weet wel, dat er een examen vereischt wordt om daar toegelaten te worden. Ben je goed tehuis in de noodige vakken?»

»Ik meen ja, dokter. Ik heb mij zelf zoo wat geoefend en de meester zegt, dat ik mij gerust aan 't examen kan onderwerpen.»

»En waarom gebèurt het dan niet?»

»Oom zegt, dat hij de kosten voor het gymnasium niet alleen dragen kan. Oom zegt, dat vooral de boeken zoo duur zijn. Als ik die betalen wou, dan zou hij er nog eens over denken. . . . Maar dokter, u weet wel, ik heb geen geld.»

»En kun je dan niets doen om aan dat geld te komen?»

»Niet dat ik weet, dokter.»

Dr. Roos dacht na. Hij herinnerde zich hoeveel moeite en zorgen zijne eigen ouders gehad hadden, om hem, wiens begeerte het was geneesheer te worden, daarin te steunen, en hoe hij zelf getracht had, door les te geven, in zijn onderhoud te voorzien. Hij keek Hein eens even van ter zijde aan en zag dat hij hier met een knaap te doen had, die er geheel op aangelegd scheen te zijn, om te studeeren. Maar 't moest hem ook blijken, dat de jongen het ernstig meende, en zich niet door tegenspoed of teleurstelling van zijn voornemen liet afbrengen. Hij zelf was niet zonder worsteling en strijd zoover gekomen, dat hij thans met goed gevolg kon praktizeeren, en nu meende hij, dat ook Hein zelf de hand uit de mouw moest steken, om zijn doel te kunnen bereiken.

»Je zei daar straks,» hernam hij; »dat je niet graag aan de fabriek werk zou zoeken. Waarom niet?»

Die vraag bracht Hein in verlegenheid. Hij wou niet zeggen dat zijn handen verkeerd stonden bij eenig werk, 't zij op een fabriek of in iets anders. Hij had zich zoodanig vereenzelvigd met zijne boeken en de hoop om later te kunnen studeeren, dat het hem nooit in de gedachten was gekomen, zich met eenig handenwerk of eenige bezigheid voor een ambacht te bemoeien. Hij had wel geen tegenzin in werken, maar... zat toch liever bij zijn boeken.

Maar Dr. Roos wachtte op zijn antwoord en dit kwam eenigzins stotterend van Heins lippen.

»Als ik werkzaam ben op een fabriek of op ambacht uitga, dokter, dan kan ik niet leeren.»

»Neen. Twee zulke uiteenlopende dingen kan men ook niet tegelijkertijd doen. Maar... de meening van je oom, dat je iets zou kunnen doen om de dure boeken te betalen, is zoo kwaad niet. Heb je al eens uitgezien naar eenig werk? Je hebt, naar ik hoor, veertien dagen vacantie. Zou je in dien tijd niet iets kunnen verdienen en het geld voor later besparen?»

»Ik zou niet weten wat, dokter,» antwoordde Hein.

Dr. Roos dacht een oogenblik na en zeide toen:

»Ik heb je vader gekend; hij was een vroom man en heeft je zeker dikwijls uit den Bijbel voorgelezen. niet waar?»

Hein bevestigde dit.

»En je zult gewis ook wel van hem gehoord hebben, dat het God is, die alles ten beste voor zijne menschenkinderen beschikt, en wil, dat wij de gaven, die Hij ons verleend heeft, goed gebruiken. Ik denk hierbij aan een woord uit de H. Schrift, dat ik je zeer op het hart druk: »Alles, wat uwe handt vindt om te doen, doe dat met uwe macht.» Wanneer het je ernstig voornemen is te studeeren, dan moet je elk middel aangrijpen, om daartoe te geraken.... Je hebt geld noodig. Goed. Maar 't geld ligt niet op straat. Het moet door arbeid verkregen worden. Wat uwe hand vindt om te doen, doe dat met uwe macht....»

Maar hier zijn wij bij de fabriek en kun je uitstappen. Ik moet nog een eindje verder..... Denk aan 't geen ik je gezegd heb....»

Dr. Roos hield het paard staande. Hein dankte hem vriendelijk, stapte uit, en nadat de dokter weggereden was, bracht hij den brief naar de fabriek.

III.

De regen had nog wel niet opgehouden, maar bepaalde zich nu tot slechts enkele buien. Een poosje moest Hein aan de fabriek wachten tot een pas opgekomen regenvlaag voorbij was getrokken.

Heel in de verte, aan de tegenovergestelde zijde van den weg, waar langs hij hier gekomen was, zag hij het kleine huisje van den onderwijzer Barends, die vroeger de dorpsschool had bestuurd, maar nu zijne rust genoot. Hein hield veel van hem en kreeg ook nu en dan een boek van hem te lezen. Zou hij hem thans niet eens bezoeken?

Toen de bui over was, begaf hij zich derwaarts, maar tot zijn spijt kon hij den heer Barends niet spreken. De man was niet wel en lag te bed.

't Was een teleurstelling voor hem.

Maar zou hij die wandeling te vergeefs gemaakt hebben?

Wanneer wij ons iets voornemen te doen en wij worden daarin verhinderd, dan is het 't beste te gelooven, dat dit niet buiten God geschiedt en Hij iets beters voor ons bestemd heeft. Later zien wij dat dikwijls in. Ik wil nu niet beweren, dat Hein dit terstond geloofde, maar ik houd het toch voor bijna zeker, dat hij — jaren daarna — nog wel eens aan dezen regenachtigen, buigigen dag heeft gedacht en hoe gelukkig het voor hem was, dat hij op het denkbeeld gekomen was dien oud-onderwijzer op te zoeken, — zonder hem aan te treffen.

Gij zult dit met mij eens worden, wanneer gij slechts verder zult lezen en zien waar Hein belandde.

Toen onze knaap aan de woning van den onderwijzer den rug had toegekeerd, bleven hem twee wegen open: den weg terug te gaan, langs welken hij een gedeelte in Dr. Roos' sjees had afgelegd, of het pad te volgen, dat van de onderwijzerswoning naar eenige fabriekshuisjes en werkplaatsen leidde tot een punt, waar zich beide wegen vereenigden.

Hij verkoos het laatste.

Waarom?

Hij wist het zelf niet. Was het een ingeving van boven? Werd hij geleid door een hemelsche hand?

Oordeel zelf.

Toen hij het huis van den meester verlaten had, stak er weer een bui op, en daar Hein ongaarne nat wilde worden, zag hij uit naar een woning, waar hij schuilen kon. Hij behoefde niet ver te gaan. Ginds was de werkplaats van Haverman, die door de fabriek belast was met de zorg voor de geregelde verzending van goederen en ook van landbouwvoortbrengselen, die door haar bewerkt werden. Hein kende Haverman best, die wel eens bij oom Darel kwam en — heel — heel ver — tot de familie behoorde, reden waarom zij elkander steeds neef noemden.

»Mag ik eens even schuilen?» vroeg Hein, de werkplaats binnenkomende.

»Waarom niet? Kom gerust en blijf zoo lang als je kunt, neef,» zei Haverman.

Hein zag dadelijk dat er iets aan haperde. Haverman stond midden tusschen kuipen en tonnen en scheen niet op zijn gemak te zijn. Hij had zijn hoed in de hand en krabde zich het hoofd.

»Deert er wat aan?» vroeg Hein. »Is u niet wel, neef?»

»Ik ben, God dank, gezond,» was 't antwoord, »maar die kuipen zijn het niet. De meesten zijn lek of kapot, en van eenigen zijn de hoepels af.»

»Dat is zoo slim niet,» meende Hein. »De kuiper woont immers hier niet ver vandaan en kan die kuipen wel gauw weer in orde brengen.»

»Dat zou ook wel kunnen,» zei Haverman, »maar ongelukkig is die man plotseling zóó ongesteld geworden, lijdende aan longontsteking, dat de geneesheer moest ontboden worden, en als ik mij niet vergis, heb ik er Dr. Roos in zijn sjees heen zien rijden.»

Hein kon dit bevestigen.

»Die ziekte,» hernam Haverman, »brengt mij in grootte ongelegenheid, temeer daar ik voorzie, dat zij weken lang zal duren. En wat nu te beginnen met die gebrekkige kuipen? Ik kan ze onmogelijk gebruiken, zooals ze nu zijn. Maar wie zal ze herstellen? Mijne handen staan er verkeerd voor en ik durf het werk niet aan te pakken. Woonde er nu maar een kuiper of een kuipersknecht in de buurt, dan zou ik geholpen zijn, maar waar is die te vinden? In de stad? Gij begrijpt echter, dat ik die kuipen niet naar de stad kan brengen! Bleef het getal slechts beperkt tot deze vijf of zes, dan zou ik mij die moeite nog getroosten, maar ik verwacht vandaag en morgen en deze en de volgende week nog een grooter aantal. En als daarbij dan weer gebrekkigen zijn, wat moet ik dan beginnen? Ik weet geen raad.»

»Zou u het niet aan de heeren van de fabriek kunnen zeggen?» vroeg Hein.

»Dat zou mij niets helpen. Het is aangenomen werk, waarbij ik mij verbonden heb te zorgen voor de instandhouding der kuipen. 't Is lastig voor mij. Ik zit in grootte

verlegenheid en zou graag dubbel loon geven als ik iemand kon vinden, die mij thans wilde helpen."

Hij hield de hand aan 't voorhoofd, even als iemand die verlegen is en niet weet wat te doen.

Merkwaardig!

't Was Hein, alsof hij in dit oogenblik

»Misschien Luister eens! U heeft mijn grootvader gekend, niet waar?"

»Zeker, hij was kuiper van zijn ambacht, en dat nog wel een beste. Is hij niet, nu twee jaren geleden, gestorven?"

»Ja," antwoordde Hein. »Ik was destijds twaalf of bijna dertien jaren, maar ik herinner mij nog best, dat ik bijna elken dag,

Hij hield den hand aan 't voorhoofd

de woorden hoorde, die Dr. Roos hem op het hart had gedrukt: »Wat uwe hand vindt om te doen, doe dat met uwe macht!" Vond zijne hand hier niets te doen? Zeker. En dat nog wel werk, waaraan dubbel loon verbonden was, een loon, dat hem goed zou te stude komen. Dan kon hij boeken kopen en hierdoor zijn oom bewijzen, dat hij ernstig wenschte te studeeren."

»Neef," zei hij, »mag ik u een voorslag doen?"

»Ga je gang, Hein; als 't mij maar helpt."

als ik uit school kwam, in zijne werkplaats kwam en soms een kwartiertje bleef kijken, hoe hij tonnen en kuipen in elkaar zette of ze van hoepels voorzag. Ook gebeurde het wel eens, dat ik door afwezigheid van Oom en in den vacantielijd, eene week lang bij grootvader doorbracht, en dan kon ik hem geen grooter genoegen doen dan hem met 't een of 't ander in zijn werk te helpen. Van lieverlede kreeg ik hierin zulk een vaardigheid, dat ik, als in een ommezien, een hoepel om een vat of kuip kon slaan,

de reten met pik vullen en voorts zelf een tonnetje kon maken."

"O ja!" riep Haverman uit, bij wien een licht scheen op te gaan, »ik heb je meer dan eens in de werkplaats van je grootvader aangetroffen, en je aan 't werk ziende, tot mij zelf gezegd: »die jongen is voor kuiper in de wieg gelegd. Maar . . . ga voort."

Hein glimlachte even. Hij hoopte niet, dat Haverman's gedachten werkelijkheid zouden worden.

"Wel, neef, nu u in verlegenheid zit en er geen kuiper bij de hand is, zou ik het willen beproeven of ik u kon helpen!"

Haverman zag den knaap aan. Die voorslag had hem verrast.

"Je zegt daar zoo wat!" riep hij uit, »en 't is best mogelijk, dat je mij kunt helpen. Je kunt het allicht beproeven."

"Dat wil ik ook, neef, . . . maar ik heb geen gereedschap.

"Heb daarvoor maar geen zorg," zei Haverman. »Er is gereedschap genoeg: ik zal het gauw gaan halen. Althans, ik denk dat de vrouw van den kuiper er niets tegen zal hebben, dat ik een paar stuks ten gebruike meeneem."

Hij zette zijn hoed op, trok een jas aan, zocht een mand op, en daarmede beladen begaf hij zich naar de woning van den zieken kuiper.

Een kwartier later kwam hij terug, met alles wat Hein meende noodig te hebben.

Onze knaap trok nu fluks zijn buis uit, stroopte de mouwen van zijn kamizool een weinig op, greep een hamer en . . . toog aan 't werk.

De Franschen hebben tot spreekwoord: *en forgeant on devient forgeron*, 't geen letterlijk vertaald wil zeggen: al smedende wordt men smid, 't geen bij ons overeenkomt met: al doende leert men. Dit ondervond Hein ook. In het eerste uur stonden hem de handen nog verkeerd en wilden de din-

gen niet zooals hij wilde, of hij sloeg zich wel eens op den duim in plaats van op het vat, maar zachtjes aan ging het toch, en wel zóó, dat Haverman zich daarmee verkneuterde van voldoening. De knaap werkte dan ook zoo ijverig, alsof het geluk van zijn heele leven er van afhing, en misschien niet ten onrechte.

. . . . en toog aan 't werk.

Toen het begon te schemeren, meende Haverman, dat Hein voor vandaag genoeg gedaan had. Zij spraken samen af, dat morgen de arbeid zou hervat worden en . . . met een tevreden en vroolijk hart begaf hij zich huiswaarts.

Had hij reden om tevreden en vroolijk te zijn?

Ik denk wel van ja, want toen hij bij oom kwam, liet hij hem een gulden vijftig cents zien, het dubbele loon van zijn arbeid,

dien hij met de macht hem van God geschonken, verricht had.

Oom zette groote oogen op, toen Hein hem alles vertelde. Wel was hij, ter wille van zijn neef, blij, maar het hinderde hem, dat hij zelf dien dag niets verdiend en ook een weigerend antwoord van de heeren der fabriek ontvangen had.

Dat was het gevolg van zijne onbestendigheid, en voor langen tijd moest hij hit en hittewagen uit zijne gedachten bannen.

IV.

De veertiendaagsche vacantie werd goed, nuttig en voordeelig besteed. Elken morgen, weer of geen weer, wandelde Hein den weg op naar neef Haverman. Soms kwam hem de sjees met den schimmel achter op en dan reed onze knaap een eind ver meê met Dr. Roos, die hem onderweg nog menig goed lesje gaf.

Neef Haverman was best in zijn schik. Al zijne kuipen en tobben waren in goede orde, even goed alsof de kuipersbaas zelf ze onder handen genomen had.

En Hein was ook in zijn nopjes. Hij smaaakte de vreugde anderen een dienst te hebben mogen bewijzen, en zijn aangezicht blonk, toen hij aan Oom Darel eene som gelds kon ter hand stellen, die beider verwachting verre overtrof.

Maar daarmee was het niet uit.

Als een veertje, dat door den wind opgenomen en naar alle kanten opgejaagd wordt, verspreidde zich het gerucht, wat Hein in die veertien dagen verricht en vooral *waarom* hij dat gedaan had. Dr. Roos kon er niet van zwijgen en prees den jongen overal waar hij er gelegenheid voor vond. Het deed hem zulk een genoegen, dat het door hem uitgestrooide zaad in goede aarde gevallen was en vrucht had gedragen. Naar zijne meening zou er van een knaap, die zijne levenstaak zoo ernstig opvatte, onder Gods zegen, veel goeds komen.

Het spreekt van zelf, dat hij nu ook lust had zich verder met Hein te bemoeien. Hij sprak met dominé, met den meester en met

eenige aanzienlijke lieden, en stelde hun voor, of het niet zaak was zich het lot van dezen jongen aan te trekken en hem behulpzaam te zijn in zijne studiën. Zijn voorslag werd aangenomen, en met goedvinden van oom Darel, werd er eene lijst rondgezonden, waarop ieder, die het welzijn van den knaap wilde bevorderen, voor een jaarlijksch bedrag inteevende, ten einde het mogelijk te maken, dat Hein het gymnasium in de stad bezoeken en later zijne studiën aan de Akademie voortzetten kon.

Dr. Roos slaagde in zijn pogingen, en na een gelukkig examen werd Hein tot het gymnasium toegelaten. Niemand blijder dan onze knaap, die dan ook de verwachting van zijne begunstigers niet beschaamd maakte en zoo ijverig werkte, dat hij zes jaren later als student aan de Hoogeschool werd ingeschreven.

Maar onze Hein had de lessen van Dr. Roos niet vergeten. 't Is waar, hij genoot den steun van velen, maar hij moest zich toch dikwijls zeer behelpen en het ontbrak hem menigmaal aan geld, om zich de noodige boeken aan te schaffen. Toen — en vooral toen — dacht hij aan 't geen Dr. Roos hem gezegd had: »Al wat uwe hand vindt om te doen, doe dat met uwe macht.» En hij vond ook iets. Onder zijne medestudenten waren er sommigen, die achterlijk waren in hunne studiën, en wetende dat hij knap was, bij hem les namen, 't geen met goed geld werd betaald. Door anderen te helpen, hielp hij dus zich zelven 't meest, en met genoegen, maar ook met dank aan God, aanschouwde hij de boeken, die hij zich had kunnen aanschaffen.

Dr. Roos kwam dit te weten, en op zekeren dag in de zomervacantie met Hein sprekende, zeide hij hem ongeveer het volgende:

»Hoe nader gij nu komt aan het einde uwer studiën aan de Hoogeschool, des te grooter zullen de moeilijkheden worden, die zich voor u opdoen. De laatste loodjes, zegt het spreekwoord, wegen het zwaarst. Ik bedoel niet, dat de studiën u zullen tegenvallen. Met Gods hulp zult gij daar wel doorkomen. Maar eenige personen, die op de u bekende lijst hebben ingeteekend, moes-

ten wegens onvermogen bedanken, en anderen zijn overleden, zoodat de jaarlijksche toelage minder geworden is. Maar laat u dat niet ontmoedigen. Denk aan 't geen ik u vroeger gezegd heb. Ik ken studenten, die hun vacantie-tijd besteden, om jongelieden van deftige familiën op reis door Europa te vergezellen en daarvoor zulke ruime vergoeding ontvangen, dat zij daarmee hunne studiën met minder zorg kunnen voortzetten. In Amerika is het volstrekt niet zeldzaam, dat studenten die geen geld bezitten, tijdens de groote vacantie dienst doen als hulponderwijzer, als reisgenoot, ja zelfs als kellners in groote hotels, om op deze wijze in hun onderhoud te voorzien. In Duitschland treden Candidaten in de theologie, die nog niet beroepen worden als predikant en daarop maanden, zelfs jaren moeten wachten, dikwijls in dienst als gouverneur bij aanzienlijke jongelieden. Ik zeg u dit, om u te doen zien, dat ook door hen de u bekende spreuk beoefend wordt, en ik twijfel er geenszins aan, of gij zult hun

voorbeeld volgen en met God alle bezwaren overwinnen."

Inderdaad, onze Hein kwam gelukkig alle bezwaren te boven. Hij moest nog wel eens door menigen zuren appel bijten, voordat hij zijn kerkelijk examen als toekomstig predikant had afgelegd, maar God kwam hem te hulp en zegende de hand des vlijtigen.

En terwijl oom Darel *eigenlijk* nog altijd uitziet naar eene betrekking, waarbij hem een hit en hittewagen ten dienste staan, maar zulk een betrekking *eigenlijk* nooit vindt, verkondigt onze jeugdige predikant reeds het Evangelie. Mocht gij het geluk hebben hem in zijne pastorie te ontmoeten, dan zult gij onder de vele geïllustreerde tekstkaarten, die in zijne studeerkamer den wand versieren, ook deze spreuk lezen :

**Al wat uwe hand vindt om te doen,
doe dat met uwe macht.**

PREDIKER 9 vs. 10.

HET GEHEUGEN VERLOREN.

EENE VERTELLING.

(Vervolg van bla. 511).

III.

WAARIN JAN ONVERWACHT EENE ONTMOETING
HEEFT, DIE VOORDEELIG VOOR HEM
ZOU WORDEN.

Jan Durer had zich, zooals wij in het eerste hoofdstuk gezien hebben, op weg begeven, om zijn vader te gemoet te gaan en hem tot spoed aan te manen, daar moeder ongerust was wegens de zieke koe. Prettig vond hij het niet. Hij ware veel liever thuis gebleven en had zich nog wat geoefend in het Grieksch. Wel had moeder gelijk met te beweren, dat het begon te schemeren en 't niet goed is bij schemerlicht te lezen, maar hij kon immers het eindje kaars aansteken, dat er overgebleven was.

Doch nu hij eenmaal op weg was, hinderde het hem minder in zijn studie gestoord te zijn. Hij kon nu onder 't wandelen aan zijn toekomst denken. De naaste toekomst was voor hem het examen. Kwam hij er door, dan de Hoogeschool. Voor 't examen was hij minder bang. Maar al stonden hem daarna ook de deuren der Hoogeschool open, wie kon hem waarborgen, dat de onkosten, — en die waren niet gering, — zouden bestreden worden? 't Is waar, dominé had hem wel hoop gegeven, maar hoop is bedriegelijk. Volgens zijne meening was één vogel in de hand beter dan tien in de lucht. De vraag was nu maar: Zou die aanzienlijke heer, over wien Dominé met hem gesproken had, spoedig opdagen, met hem spreken en hem op de eene of andere wijze